

Javaslat magyar beavatkozásra az Európai Unió Bírósága előtt a C-117/15 GEMA kontra REHA Training ügyben folyó előzetes döntéshozatali eljárásban

Vezetői összefoglaló

A jelen javaslatot előterjesztő szakmai egyesületek, a Magyar Iparjogvédelmi és Szerzői Jogi Egyesület (MIE), a Magyar Szerzői Jogi Fórum Egyesület (MSZJF) és a ProArt Szövetség a Szerzői Jogokért álláspontja szerint a szerzői jogi rendszer koherenciájának visszaállítása, az uniós jog – és így áttételesen a magyar jog – nemzetközi szerződésből eredő kötelezettségeknek való megfelelése érdekében szükség van a szerzőket és egyes kapcsolódó jogi jogosultakat megillető, az Európai Unió Bírósága (EUB) által tévesen kialakított, és értelmezett nyilvánossághoz közvetítési jog fogalmának felülvizsgálatára. Olyan tényállások mellett, amelyek alapján a felhasználó (fogorvosi szolgáltatást nyújtó vállalkozó) gépi úton (televízió elhelyezése) bárki számára érzékelhetővé tett zeneműveket, előadásokat, hangfelvételeket, az EUB arra a téves álláspontra jutott, hogy az adott körülmények között nem valósul meg a hangfelvételek díjfizetéshez kötött nyilvánossághoz közvetítése (C/136/10, a továbbiakban: SCF ügy).

E jog bizonytalanul szűkítő értelmezése messzemenően káros következményekkel jár a szerzői jogi védelem szintjére, a jogosultakat megillető jogokra, a felhasználók által szerzett engedélyek értékére, és így a szerzői jog gazdasági jelentőségére, továbbá a szabad felhasználások kedvezményezettjeire, és végső soron a jogbiztonságra.

Az EUB előtt a C-117/15 GEMA kontra REHA Training ügyben folyamatban levő előzetes döntéshozatali eljárás a tényállások hasonlósága miatt alkalmas a téves álláspont felülvizsgálatára. Javasoljuk, hogy a Magyar Kormány ebben az eljárásban lépjen fel beavatkozóként.

Ehhez a mellékelt részletes angol nyelvű, valamennyi részletre kiterjedő tanulmányt, és az ennek alapján készített, rövidebb, magyar nyelvű dokumentumban megfogalmazott érveket ajánljuk felhasználásra. Az érvek rövid összefoglalása a következő:

I. A nyilvánossághoz közvetítésnek az EUB által kialakított fogalma átfogó bírói átgondolásra szorul.

II. A nyilvánossághoz közvetítés fogalma téves értelmezésének a forrása: az EUB – a helyett, hogy a nemzetközi szerződésekről szóló Bécsi Egyezmény 31. és 32. Cikkének a szerződések értelmezésére vonatkozó szabályait követve a Berni Uniós Egyezmény (BUE) rendelkezéseinek és az “előkészítő munkáinak” az elemzésére alapozta volna a nyilvánossághoz közvetítés fogalmát – *egyedül és kizárólag* a WIPO olyan dokumentumai alapján alakította ki – eredetileg a SGAE ügyben (C-306/05) – az SCF ügyben hivatkozott álláspontját (az 1978-ban megjelent és a BUE-hez készült Útmutatóról és az 1980-ban megjelent Glosszáriumról van szó), amelyek eredetileg sem az alapos értelmezés igényével készültek, s mára elavulttá is váltak. Az EUB arra hivatkozással tette ezt, hogy a WIPO ilyen dokumentumai, ha nincs is közelező hatályuk, megfelelő eligazítást nyújtanak a Világszervezet által kezelt szerződések értelmezéséhez. A téves értelmezés lényege az, hogy

az EUB úgy vélte, nyilvánossághoz közvetítés csak akkor valósul meg, ha a közvetítés „új nyilvánossághoz” történik. Azonban valójában az 1978-as Útmutató sem állított ilyet. Csupán egy (talán félreérthető) példát tartalmazott, amely nem szolgált definícióként. Az 1978-as Útmutató a fejlődő országok részére készült „könnyed stílusban” megírt bevezető ismertő volt a BUE-ről. Viszont az 1980-as és 1990-es években több tudományos igényű WIPO tanulmány készült, amelyek alapján a WIPO és Berni Unió illetékes vezető testületei számos olyan hivatalos állásfoglalást és döntést fogadtak el, amelyek nyilvánvalóvá tették, hogy szó sem lehet a nyilvánossághoz közvetítés fogalmának és jogának az „új nyilvánosság” feltételéhez kötéséről. 2003-ban új, most már egy tudományos igényű tanulmány stílusában készült Útmutatót és Glosszáriumot tett közzé a WIPO, amely hűen tükrözi a vezető testületeknek az említett állásfoglalásait és határozatait. Ha az EUB tudott volna a WIPO valódi álláspontját tükröző ezekről az állásfoglalásokról és kiadványokról, nyilván elkerülhető lett volna a téves értelmezés. Azonban nyilvánvalóan nem tudott ezekről; az ügyben érintett felek és más közreműködők nem hívták fel erre a Bíróság figyelmét.

III. A nyilvánosság fogalmához: Ha az EUB számára a 2003-as új WIPO Útmutató és Szójegyzék definíciója ismert lett volna – és, így a „személyek a család szokásos körén és annak közeli ismerősi körén kívül” feltételt használták volna a nyilvánosság fogalmának meghatározásához a „személyek általában” feltétel helyett, a fogorvosnál egymást követően megjelenő potenciális páciensek körét, akik kétségtelenül kívül estek a családi körön és annak közeli ismerősi körén – a nyilvánosság fogalmát kielégítő embercsoportnak tekintette volna., annak a meggyőződésének az alapján, hogy a WIPO kiadványai, ha nem is kötelezőek, eligazítást nyújtanak a WIPO által kezelt szerződések értelmezéséhez.

IV. Az új nyilvánosság fogalmához: A Berni Uniós Egyezmény nyilvánossághoz közvetítési jogot meghatározó rendelkezéseiben sohol nincs szó az új nyilvánosság követelményéről egymástól elváló, egymást követő nyilvánossághoz közvetítési magatartások esetében. Ilyen követelmény tehát a sugárzott mű, teljesítmény jelenlevő közönség számára történő közvetítése esetében sem létezik (ez történt az SCF ügyben, és ez a tényállás a REHA ügyben is). Még a BUE 11*bis* cikk (1) bekezdés (ii) pontjában említett egyidejű vezetékes továbbközvetítés esetében sincs említés olyan „nyilvánosságról, amely az eredeti nyilvánosságtól, amelyhez az eredeti nyilvánossághoz közvetítés történt, különbözne”. A (ii) pont szövegének a jelentése teljesen egyértelmű: az egyetlen feltétel az, hogy a továbbközvetítést az eredetitől eltérő szervezet végezze. Ez irányulhat ugyanahhoz a nyilvánossághoz, az eredeti nyilvánosság egy részéhez, amellet, hogy olyan nyilvánosságot is elér, amelyet nem ért el az eredeti sugárzás, és irányulhat „új nyilvánossághoz” is. Bármilyen szűkítő feltétel beleolvasása a nyilvánossághoz közvetítésről szóló rendelkezésbe ütközne azzal az EUB által elismert elvvel is, amely az Infosoc irányelv (23) preambulumbekkezdésében jelenik meg, és amely szerint a nyilvánossághoz közvetítés fogalmát tágan kell érteni.

V. Az új közvetítés fogalmához: A másodlagos (de az eredetivel egyidejű) közvetítési cselekmények önálló nyilvánossághoz közvetítési cselekmények, mivel a mű (teljesítmény) új felhasználását jelentik egy olyan szervezet vagy természetes személy által, amely, illetőleg aki nem azonos az eredeti rádió-televízió szervezettel. Ez az, ami új az ilyen magatartásban és nem az, hogy a közvetítés olyan nyilvánossághoz irányulna, amelyet az eredeti sugárzási cselekmény nem szándékolt befogni. Emiatt a Bíróság értelmezése akkor kerülhetne

összhangba a BUE-val, ha az új nyilvánosság fogalmát abban az értelemben használná, hogy az olyan nyilvánosságot (személyek olyan, egyébként a nyilvánosság fogalmának megfelelő körét) jelent, amelyhez a mű egy önálló nyilvánossághoz közvetítési cselekménnyel jut el, függetlenül attól, hogy az érintett mű már közvetítésre került-e ugyanahhoz a nyilvánossághoz vagy annak egy részéhez, vagy sem. (Egészen leegyszerűsítve: jogi értelemben nem vizsgálható, és fizikailag is lehetetlen lenne azt vizsgálni, hogy egy vendéglátó üzlet, fogorvosi rendelő, vagy rehabilitációs kezelő helyiség, vagy bármely más, bárki számára hozzáférhető helyet üzemeltető személy/szervezet közönsége tagjainak otthonában – illetőleg bárhol máshol azon a területen, ahol az adott személy/szervezet tevékenykedik – fogható-e ugyanaz a televízió műsor, mint amelyet az említett felhasználók a nyilvánosság számára hozzáférhetővé tesznek)

VI. A haszonszerzési cél feltételéhez: Az EUB-nak nem állhatott szándékában olyan megállapítást tenni, hogy a nyilvánossághoz közvetítés joga csak akkor alkalmazható, ha a felhasználás haszonszerző jellegű. Az irányadó rendelkezésekben – aBUE 10. cikkének (1) (ii) pontjában, 11*bis* cikkének (1) bekezdésében, 11*ter* cikkének (1) (ii) pontjában és 14. cikkének (1) (ii) pontjában, a Eómai Egyezmény (RE) 3. cikkének (f) és (g) pontjában, 7. cikkének 1(a) pontjában és 12. cikkében, a TRIPS Egyezmény 14. cikkének (1) bekezdésében, a WCT 8. cikkében, a WPPT 2. cikkének (f) és (g) pontjában, 8. cikkének (a) pontjában, 10. és 14. cikkében,és 15. cikkének (1) bekezdésében, és az Audiovizuális Előadásokról szóló Pekingi Szerződés 2. cikkének (c) és (d) bekezdésében és g (i) pontjában, valamint 10. és 11. cikkében, s ugyanígy a Bérlet Irányelv 8. cikkében, a Műhold Irányelv 1. cikkének (1) - (3) bekezdésében és 2., 4. és 8. cikkében, továbbá az InfoSoc irányelv 3. cikkében, ideértve e szerződések és irányelvek bármely közös nyilatkozatát, bevezető rendelkezését, illetve „előkészítő anyagát” is – sehol nincs semmilyen utalás arra, hogy a nyilvánossághoz közvetítés fogalmát (és annak alkategóriáit: a sugárzást, a továbbsugárzást, a vezetékes továbbközvetítést, a nyilvánosság számára lehívásra hozzáférhetővé tételt) „haszonszerző jellegű közvetítés”-ként lehetne értelmezni, vagy arra lehetne korlátozni. Amennyiben az INFOSOC irányelvben biztosított nyilvánossághoz közvetítési jog nem terjedne ki a nem kereskedelmi célú nyilvánossághoz közvetítésre, semmi szükség nem lett volna olyan rendelkezésekre a kivételek és korlátozások körében, amelyek ezek alkalmazását a kereskedelmi jelleg hiányától teszik függővé. Az INFOSOC irányelv 5. cikkének (3) bekezdése zárt, kimerítő listáját adja az egyebek között a nyilvánossághoz közvetítés jogára is kiterjedő kivételeknek és korlátozásoknak. A bekezdés (a), (b) és (j) pontjaiban a kivétel, illetve korlátozás alkalmazhatóságának kifejezett feltétele a haszonszerzési cél hiánya.

VII. A közönség által való szándékos érzékelés feltételéhez: A nyilvánossághoz közvetítés cselekménye akkor valósul meg, amikor valaki a művet vagy a kapcsolódó jogi védelem tárgyát a nyilvánossághoz közvetíti. A cselekmény megvalósulása kizárólag a közvetítést végző személyén múlik. A cselekmény *befejezettsége* szempontjából a nyilvánosság tagjainak a közvetítéshez való viszonya – vagyis, hogy „akaratuktól függően” részesülnek-e a közvetítésben, „fogékonyak-e” arra, vagy az csak „véletlenül érte el” őket – irreleváns. A háttérzene szolgáltatás formájában történő nyilvánossághoz közvetítés esetén nyilván ez utóbbi típusú, azaz „véletlenszerű” elérésről van szó, ennek ellenére sincs, soha nem is volt – és a vonatkozó nemzetközi szerződések és EU irányelvek szövege és „előkészítő anyaga” alapján nem is lehet – semmilyen ésszerű kétely azt illetően, hogy ilyen esetben nyilvánossághoz közvetítés történik, és hogy (esetleges kivételek és korlátozások híján) a

nyilvánossághoz közvetítés jogát alkalmazni kell. (A háttérzene jellegnek a díj mértékében kell érvényesülnie.)

VIII. A kizárólagos jog és a díjigény közti különbségtételhez: A Bíróság által az SCF ügyben megjelölt indok, nevezetesen, hogy a szerzői nyilvánossághoz közvetítési jog kizárólagos jog, míg a megfelelő szomszédos jog díjigény, nem jelenthet különbséget azt illetően, hogy mi minősül „nyilvánosság”-nak, illetve hogy mit kell a nyilvánossághoz közvetítés alapvető feltételeinek tekinteni (arról nem is szólva, hogy a kizárólagos jog hasznosítása semmivel nem kevésbé haszonszerző jellegű, mint a díjigény gyakorlása). A REHA ügynek az a lényege, hogy a felhasználó egyszerre, egy magatartással, egy nyilvánosság irányában valósítja meg a szerzői művek, és a szomszédos jogi teljesítmények nyilvánossághoz közvetítését. Az igaz, hogy a „nyilvánossághoz közvetítés” fogalma bizonyos vonatkozásban eltér a szerzői jog és a szomszédos jogok körében, ennek azonban abból a szempontból, hogy kizárólagos jog vagy csupán díjigény alkalmazandó, nincs semmilyen jelentősége. Csupán arról van szó, hogy míg a szerzői jogban a nyilvános előadás joga (ide értve pl. egy hangfelvételnek a jelen levő közönség számára való közvetlen lejátszását is – ld. a BUE 11. cikke (1) bekezdése (i) pontjának a második mellékmondatát) és a nyilvánossághoz közvetítés joga (műveknek a közvetítés forrásától elérő helyen vagy helyeken levő közönséghez való közvetítése) kiegészítik egymást, addig a szomszédos jogok körében a nyilvános előadás típusú felhasználás is a „nyilvánossághoz közvetítés” fogalma és joga alá tartozik (ld. a WPPT 2. cikke (g) pontjának a második mondatát).

Úgy látjuk, hogy , hogy a Bíróság az SCF ügyben valójában inkább a *de minimis* elv alkalmazásával állapított meg kivételt a nyilvánossághoz közvetítés joga alól, figyelembe véve számos, együttesen fennálló kritériumot. E feltételek külön-külön nem zárnák ki a nyilvánossághoz közvetítés jogának alkalmazását; együttesen azonban a konkrét esetben igazolhatták a nyilvánossághoz közvetítési cselekmény elhanyagolhatóan csekély jelentőségét. A feltételek önálló és összefüggő vizsgálatát azonban újra le kell folytatni a folyamatban lévő ügyben teljes körben és a félreérthető értelmezési mozzanatok kiküszöbölésével, annak érdekében, hogy a fent említett hátrányok kiküszöbölhetőek legyenek.

A magyar beavatkozás iránti kérelem indokainak részletes kifejtése

I. A Landgericht Köln által előzetes döntéshozatalra felterjesztett kérdések

Az előzetes döntéshozatali kérelmet a – többek között a zenei nyilvánossághoz közvetítési és nyilvános előadási jogokat is kezelő – német szerzői közös jogkezelő szervezet, a GEMA mint felperes (vagy: „kérelmező”) és a REHA Training rehabilitációs központ mint alperes között folyó eljárásban nyújtották be. A GEMA e jogok tekintetében más országok (többek között Magyarország) közös jogkezelő szervezeteivel kötött kétoldalú szerződések és a német jog alapján az egész világrepertoár tekintetében végez közös jogkezelést.

A REHA Training központban olyan helyiségek vannak – kettő közösségi tevékenységekre és egy a sportolást lehetővé tevő eszközök számára –, amelyekben az alperes 2012. június 1. és 2013. június 30. között televíziókészülékeket működtetett, amelyeken keresztül műsorokat közvetített azokhoz a személyekhez – elsősorban ügyfeleihez –, akik jelen voltak a helyiségekben. Az alperes nem kért engedélyt a felperestől a televízióműsorokba foglalt zeneművek felhasználásához. A zeneművek engedély nélküli nyilvánossághoz közvetítése

fejében a felperes 481,32 eurót követelt kártérítésként. Az elsőfokú bíróság a felperes javára döntött. Az alperes fellebbezett. A Landgericht Köln mint másodfokú bíróság felfüggesztette az eljárást, és az alábbi kérelmet nyújtotta be az Európai Unió Bíróságához (EUB) előzetes döntéshozatal iránt:

1. Döntson abban a kérdésben, hogy a 2001/29/EK irányelv 3. cikk (1) bekezdése, és/vagy a 2006/115/EK irányelv értelmében vett nyilvánossághoz közvetítés megvalósulását mindig ugyanazon követelmények fennállásának értékelésével kell-e vizsgálni, amelyek körében:
 - 1.1. egy felhasználó a magatartása következményeinek teljes ismeretében harmadik személyek számára hozzáférést biztosít a védett művekhez, akik e magatartás nélkül a művekhez nem férnének hozzá,
 - 1.2. a „nyilvánosság” a közönség meghatározatlan számú tagját jelenti, továbbá nagyszámú személyből áll, ahol a (számbeli) meghatározatlanság akkor adott, ha személyekről általában és nem olyan (konkrét) személyekről van szó, akik egy magánjellegű csoporthoz tartoznak, továbbá nagyszámú személyen azt kell érteni, hogy a személyek számának egy bizonyos minimum létszámot meg kell haladnia; azaz ha az érintettek többsége kevés vagy jelentéktelen számú, akkor a feltétel nem teljesül, és ebben az összefüggésben nemcsak az a döntő, hogy hogy nagyszámú személy egyidejűleg ugyanahhoz a műhöz fér hozzá, hanem az is, ha sokan egymást követően/sorban férnek hozzá a műhöz;
 - 1.3. új nyilvánosságról, amely számára a művet közvetítik, akkor van szó, ha az a nyilvánosság olyan tagjaiból áll, akiket a mű szerzője nem vett figyelembe, amikor annak nyilvánossághoz közvetítés útján való felhasználását engedélyezte, kivéve azt az esetet, ha a következő nyilvánossághoz közvetítés olyan sajátos műszaki megoldás útján történik, amely az eredeti nyilvánossághoz közvetítés technikájától különbözik;
 - 1.4. nem minősül lényegtelennek, hogy az érintett felhasználási cselekmény haszonszerzési céllal valósul-e meg, továbbá hogy a közönség ezt a közvetítést érzékeli (befogadja) és nem csak eshetőlegesen éri el, mivel ez nem kötelező előfeltétele a nyilvánossághoz közvetítésnek?
2. Az alapeljárás szerinti esetekben, amikor a rehabilitációs intézmény a helyiségeiben televíziókészülékeket üzemeltet, amelyekhez a sugárzott jelet eljuttatja és így a televíziós műsorok a páciensek számára érzékelhetők, az a kérdés, hogy a nyilvánossághoz közvetítésen belül a nyilvánosság fogalmát a 2001/29/EK irányelv 3. cikk (1) bekezdése vagy a 2006/115/EU irányelv 8. cikk (2) bekezdése szerinti nyilvánossághoz közvetítési fogalom alapján kell-e megítélni, ha az érzékelhetővé tett televíziós műsorokban számos jogosult, különösen zeneszerzők, szövegírók és zeneműkiadók, sőt előadóművészek, hangfelvétel-előállítók, valamint irodalmi művek szerzői és kiadói szerzői illetve szomszédos jogai is érintettek?
3. Az alapeljárás szerinti esetekben, amikor a rehabilitációs intézmény a helyiségeiben televíziókészülékeket üzemeltet, amelyekhez a sugárzott jelet eljuttatja és így a televíziós műsorok a páciensek számára érzékelhetők, megvalósul-e a 2001/29/EK irányelv 3. cikk (1) bekezdés vagy a 2006/115/EU irányelv 8. cikk (2) bekezdés értelmében vett nyilvánossághoz közvetítés?
4. Ha az alapeljáráshoz hasonló esetekre ebben az értelemben a nyilvánossághoz közvetítés megerősítést nyer: fenntartja-e a Bíróság azt a joggyakorlatát, amely szerint a védett

hangfelvételeknek a rádiósugárzás keretében a fogorvosi rendelőben vagy hasonló intézményekben a páciensek számára való közvetítése (vö. 2012. március 15-i C-135/10 – SCF ítélet) nem jelent nyilvánossághoz közvetítést?

II. A “nyilvánossághoz közvetítés” fogalma áttekintésének szükségessége a nemzetközi egyezmények megfelelő értelmezése alapján

A felterjesztő bíróság az előzetes döntéshozatali kérelem 1. pontjában megfogalmazott kérdésében azt a kételyt látszik kifejezni, hogy a felsorolt kritériumok minden esetben megfelelő alapot biztosítanak- a nyilvánossághoz közvetítés fogalmának és jogának az alkalmazásához. Az előzetes döntéshozatali kérelem 1.4. pontja, úgy tűnik, még kifejezettebb módon utal egy lehetséges újragondolás szükségességére.

Egyetértünk a felterjesztő bírósággal abban, hogy a fogalom átfogó bírói átgondolása szükséges. Ebből nem következik az, hogy a felülvizsgálat szükségszerűen olyan eredménnyel kell, hogy járjon, amely az érintett EUB-döntések tartalmát megváltoztatná – abban az értelemben, hogy az adott ügyekben a nyilvánossághoz közvetítés megvalósul-e vagy sem –, ám a döntések alapjául szolgáló megállapítások egy részét indokolt újragondolni abból a célból, hogy további ügyek megítésénél elkerülhető legyenek bizonyos nemkívánatos következmények

Az EUB releváns döntéseiről számos elemzés készült már, amelyek hangsúlyozzák az áttekintés szükségességét. Ezek közül az ALAI (International Literary and Artistic Association) Végrehajtó Bizottságának beszámolója és véleménye¹ bírhat különös jelentőséggel.

Az ALAI beszámolójából és véleményéből kiderül, miért juthatott az EUB arra az eredetileg a SGAE ügyben (C-306/05) kifejtett téves álláspontra, hogy a nyilvánossághoz közvetítés joga csak akkor alkalmazandó, amikor “új nyilvánossághoz” való közvetítésről van szó, a helyett, hogy annak alkalmazhatóságát elismerte volna minden új nyilvánossághoz közvetítési magatartás megléte esetén (ez utóbbi felel meg ugyanis a nemzetközi szerződéseknek és az EU irányelveknek), Az ok az volt, hogy az EUB elé került érintett ügyekben a felek és az eljárás egyéb résztvevői nem mutatták be kimerítően és megfelelően igényeiket és érveiket pro és kontra, megfelelően hivatkozva az értelmezés irányadó forrásaira.

A felek és más résztvevők álláspontjukat kizárólag a WIPO bizonyos kiadványaira, mint “megbízható forrásokra” alapozták.

Ahogy az ALAI beszámoló és véleményéből is kiderül, az említett WIPO kiadványok – az 1978-ban megjelent Útmutató a BUE-hoz² és az 1980-ban megjelent Glosszárium³ – mára elavulttá váltak

¹ ld. a szervezet weboldalát: www.alai.org

² „*Guide to the Berne Convention*,” WIPO kiadvány No. 615(E), 1978 (a továbbiakban: régi WIPO Útmutató).

³ „*WIPO Glossary of Terms of the Law of Copyright and Neighboring Rights*”, WIPO kiadvány No. 816(EFS), 1980 (a továbbiakban: régi WIPO Glosszárium).

A régi WIPO Útmutató nem szolgált az Egyezmény rendelkezéseinek átfogó és alapos értelmezésére. Az előszóban egyértelművé tett célja az volt, hogy bevezető tájékoztatást adjon a fejlődő országok számára szerzői jogi szabályozásu létrehozatalához. Összhangban ezzel a céllal, a kiadvány a könnyebb érthetőség kedvéért hivatkozott néhány példára, amelyeket az eljárásban részt vevők olyan módon értettek félre, s úgy tűnik, a Bíróság is erre jutott, mintha értelmező természetű megállapításokról lenne szó. Azonban a régi WIPO Útmutató és a régi WIPO Glosszárium megjelenését követően a BUE és az RE illetékes vezető testületei által felállított számos kormányzati bizottság foglalkozott ezekkel a kérdésekkel átfogó és alapos tanulmányok alapján, és olyan megállapításokat fogadtak el, amelyek egyértelművé tették, hogy szó sem lehet a nyilvánossághoz közvetítés joga alkalmazásának az “új nyilvánosság” feltételéhez kötéséről. A kormányzati bizottságok megállapításait a vezető testületek is – a BUE esetében a Berni Unió Végrehajtó Bizottsága – jóváhagyták.

Miután a BUE azon a véleményen volt, hogy a WIPO dokumentumai, jóllehet nem közelező jellegűek, megbízható forrásul szolgálnak a nyilvánossághoz közvetítés fogalmának és jogának az értelmezéséhez, nyilvánvalóan elsősorban a Berni Unió Végrehajtó Bizottságának és az általa létrehozott kormányzati bizottságoknak a megállapításait vette volna figyelembe egy, a fejlődő országok részére készült bevezető jellegű kiadvány helyett – ha tudott volna azokról. Ám ha mégis egy WIPO Útmutatót és Glosszáriumot kívánt volna előnyben részesíteni a Bíróság, akkor rendelkezésre állt volna a WIPO 2003-ban publikálta új átfogó kiadványa, amely magában foglalta a BUE-hez készült új Útmutatót, a Római Egyezményhez (RE) készült Útmutatót, a WCT-hez és a WPPT-hez készült Útmutatókat (a továbbiakban: új WIPO Útmutató, vagy új Útmutató) és egy új Glosszáriumot (a továbbiakban: új WIPO Glosszárium vagy új Glosszárium)⁴. Az új Útmutató kifejezetten a BUE rendelkezéseinek az alapos értelmezésére szolgál minden szerződő fél számára – és nem csak a fejlődő országok számára, mint a régi Útmutató 20-25 évvel korábban. Tudomány tanulmány stílusában készült, részletes lábjegyzetekben pontosan azonosítva az értelmezési forrásokat, összhangban a szerződések jogáról szóló Bécsi Egyezménynek (a továbbiakban: Bécsi Egyezmény)⁵ a szerződések értelmezésére vonatkozó szabályait tartalmazó 31. és 32. cikkével.

⁴ „Guide to the Copyright and Related Rights Treaties Administered by WIPO and Glossary of Copyright and Related Rights Terms” WIPO kiadvány, 2003, közzétéve a WIPO honlapján (http://www.wipo.int/edocs/pubdocs/en/copyright/891/wipo_pub_891.pdf).

⁵ 31. Cikk Az értelmezés általános szabályai

1. A szerződést jóhiszeműen, kifejezéseinek szövegösszefüggésükben szokásos értelme szerint valamint tárgya és célja figyelembevételével kell értelmezni.
2. A szerződés értelmezése céljából a szerződésnek a bevezető részt és a mellékleteit is magában foglaló szövegén túl a szövegösszefüggésbe tartozónak kell tekinteni:
 - a) bármely, a szerződéssel összefüggő olyan megállapodást, amely valamennyi részes fél között a szerződés megkötésével kapcsolatban jött létre;
 - b) bármely okmányt, amelyet egy vagy több részes fél készített a szerződés megkötésével kapcsolatban és amelyet a többi részes fél a szerződésre vonatkozó okmánynak ismer el.
3. A szövegösszefüggés mellett figyelembe kell venni:
 - a) a részes felek között a szerződés értelmezésére vagy rendelkezéseinek alkalmazására vonatkozóan létrejött bármely utólagos megállapodást;
 - b) a szerződés alkalmazása során utólag kialakult olyan gyakorlatot, amely a szerződés értelmezését illetően a részes felek megegyezését jelenti;
 - c) a nemzetközi jognak a részes felek viszonyában alkalmazható bármely idevonatkozó szabályát.

Nyilvánvaló, hogy a felek és az érintett ügyek más résztvevői nem hivatkoztak ezekre az újabb dokumentumokra. S az is nyilvánvaló, hogyha az EUB megkapta volna a megfelelő információt, minden bizonnyal felhasználta volna azokat vagy legalábbis –kifejtette volna, hogy miért fogadja el a fejlődő országok részére készült 1978-as régi WIPO Útmutatót, mint megbízható forrást és miért nem fogadja el ilyenként – sőt érdeemesnek sem találja említeni – a WIPO illetékes vezető testületei által, alapos és átfogó tanulmányok alapján elfogadott állásfoglalásait és az új WIPO Útmutatót, amelytöbbek között ezeknek az állásfoglalásoknak az alapján készült

III A “nyilvánosság” (és a “nyilvánossághoz”) fogalma

Az EUB a C-135/10 számú SCF-ítélet 84-85. pontjában olyan “nyilvánosság” fogalmat⁶ határozott meg, amely a WIPO álláspontjára, mint megbízható forrásra hivatkozik de valójában nem áll összhangban azzal.

Az új WIPO Glosszárrium a “nyilvánosság” következő definícióját adja:

“A nyilvánosság az átlagos (tipikus) családi kört alkotó személyek és a legszorosabb ismerőseik körén kívül álló jelentős számú személyből álló csoport. Lényegtelen, hogy e személyek egy helyen gyűlnek-e össze, a művek és a szomszédos jogáltal védett teljesítmények pusztán hozzáférhetősége a csoport számára elegendő. A nyilvánossághoz közvetítés (ideértve a sugárzást is), és a lehívásra hozzáférhetővé tétel szempontjából lényegtelen, hogy a műveket és a szomszédos jog által védett teljesítményeket érzékelni képes személyek (a nyilvánosság tagjai) egy helyen, vagy különböző helyeken és egy időben, vagy különböző időben képesek-e a művek és teljesítmények érzékelésére. Jelzőként egy cselekményre (magatartásra) utalva, (a) ‘nyilvános’ (előadás vagy felolvasás), azt jelenti, ha a cselekmény nyilvánosság előtt vagy legalább is a nyilvánosság számára nyitva álló helyen valósul meg.”⁷

4. Valamely kifejezésnek különleges értelmet kell adni, ha megállapítható, hogy a részes feleknek ez volt a szándékuk.

32. Cikk Az értelmezés kiegészítő eszközei

Igénybe lehet venni az értelmezés kiegészítő eszközeit - ideértve a szerződést előkészítő munkálatokat és megkötésének körülményeit is - annak érdekében, hogy a 31. Cikk alkalmazása folytán kapott értelem megerősítést nyerjen, vagy hogy az értelem megállapítható legyen abban az esetben, ha a 31. Cikk szerinti értelmezés:

a) félreérthető vagy homályos értelemhez, vagy

b) olyan eredményre vezetett, amely nyilvánvalóan képtelen vagy ésszerűtlen.

⁶ „84 E tekintetben a Bíróság kimondta, hogy a 2001/29 irányelv értelmében a ‘nyilvánosság’ kifejezés meghatározatlan számú lehetséges címzettet jelent, és egyébként viszonylag jelentős számú egyént foglal magában (lásd ebben az értelemben a C-89/04. sz. Mediakabel-ügyben 2005. június 2-án hozott ítélet [EBHT 2005., I-4891. o.] 30. pontját; a C-192/04. sz. Lagardère Active Broadcast ügyben 2005. július 14-én hozott ítélet [EBHT 2005., I-7199. o.] 31. pontját, valamint a fent hivatkozott SGAE-ítélet 37. és 38. pontját).

⁸⁵ Legelőször is a nyilvánosság „meghatározatlan” jellegével kapcsolatban rá kell mutatni arra, hogy ‘nyilvános közvetítés’ fogalmának a WIPO Glossaryban található, kötelező jogi jelleggel nem bíró, de a nyilvánosság fogalmának értelmezését elősegítő meghatározása alapján az nem más, mint „valamely mű bármely alkalmas módon való észlelhetővé tétele [...] általánosságban – ellentétben azon meghatározott személyekkel, akik magáncsoportokhoz tartoznak – személyek részére”.

⁷ Új WIPO Glosszárrium, 306 o..

A WIPO új Glosszárúiumában a definíciónak két eleme van, ami a “nyilvánosság” fogalom tisztázását kínálja a “nyilvánossághoz közvetítés” kifejezésével összefüggésben. Először is az új Glosszárúium részletesebb feltételeket tartalmaz atekintetben, hogy mit kell “magáncsoportnak” tekinteni: “Az olyan csoportot, amely jelentős számú, a családon és annak legközelebbi ismerősi körén kívüli személyből áll”, nyilvánosságnak minősíti. Másodsor az is tisztázazza az új Glosszárúium: ebből a szempontból irreleváns, hogy az említett személyek ugyanazon a helyen és ugyanazon időben, vagy különböző helyen és különböző időben érzékelhetik-e a képeket és/vagy hangokat.

Amikor a EUB a WIPO Glosszárúiumra, mint megbízható forrásra hivatkozva próbálta meghatározni a “nyilvánosság fogalmát, az 1980-ban közzétett régi Glosszárúiumra utalt. Ha az illetékes WIPO testületek időközben elfogadott állásfoglalásainak figyelembe vételével készült 2003-as új WIPO Glosszárúium ismert lett volna a Bíróság számára – és, így a “személyek a család szokásos körén és annak közeli ismerősi körén kívül” feltételt használta volna a “személyek általában” feltétel helyett, annak a megítélése, hogy vajon a a fogorvosnál egymás után megjelenő páciensek, – akik kétségtelenül kívül vannak egy adott családon és annak közeli ismerősi körén – együtt nyilvánosságot képeznek-e, minden bizonnyal eltérő lette volna a Bíróság ítélete.

Ennek alapján az a definíciós elem, amely szerint ami döntő ebben a kontextusban, az nem csak az, hogy hány személy fér hozzá ugyanahhoz a műhöz egyidejűleg, de az is, hogy hányan férnek hozzá a műhöz egymás után, döntő jelentőségű lehetett volna, hiszen az adott ügyben az EUB döntő jelentőségűnek találta, hogy a személyek száma, akik azonos időben jelen vannak a praxisban, általában véve, igen korlátozott.

Mindazonáltal, ahogy látjuk, a Bíróság csak úgy hivatkozott a személyek korlátozott számára, mint egyre a számos konkrét körülmény közül, ami adott az ügyben, a többi körülménnyel együtt – és csak az alapeljárásban szereplő vagy azzal azonos tényállás mellett – kivételesen indokolják a nyilvánossághoz közvetítés joga alkalmazásának meelőzését a *de minimis* elv alapján.

IV. A nyilvánossághoz közvetítés fogalma: a nyilvánossághoz közvetítés jogának alkalmazása (esetleges kivételekkel és korlátozásokkal) indokolt bármely új nyilvánossághoz közvetítési cselekmény vonatkozásában, és nem (csak) az új nyilvánossághoz közvetítési cselekmények vonatkozásában

Az EUB által a SGAE ítéletben kifejtett “új nyilvánosság” feltétel nincs összhangban a nemzetközi szerződésekkel és az EU irányelvekkel.

Mint ahogyan arra rámutatunk, az “új nyilvánosság” feltétele azért jelent meg az EUB esetjogában, mivel a Bíróság *kizárólag* a régi WIPO Útmutóra támaszkodott. A szerződési szabályok és az “előkészítő anyagok” szövegének gondos, a Bécsi Egyezményvel összhangban álló értelmezése alapján azonban nyilvánvaló, hogy a nyilvánossághoz közvetítés joga általában alkalmazandó minden esetben, ha egy, a BUE vagy a RErendelkezései szerinti nyilvánossághoz közvetítési cselekmény történik; nem feltétele e jog alkalmazásának, hogy a közvetítés új nyilvánossághoz történjen.

A SGAE ítéletben az “új nyilvánosság” fogalma a 40. bekezdésben jelenik meg. A második mondatban foglalt megállapítás egy, az előzményekből nem következő következtetésnek tűnik. Úgy jelenik meg, mintha a BUE 11*bis* cikk (1) bekezdésének (ii) pontjából következne, amelyre utalás történik az első mondatban, de nem így van. A BUE szabályában nincs említés olyan “nyilvánosságról, amely az eredeti nyilvánosságtól, amelyhez az eredeti nyilvánossághoz követítés történt, különbözne”. A szöveg jelentése teljesen egyértelmű: *az az egyetlen feltétel, hogy a továbbközvetítést az eredetitől eltérő szervezet végezze*. Irányulhat ugyanahhoz a nyilvánossághoz, az eredeti nyilvánosság egy részéhez, amellet, hogy olyan nyilvánosságot is elér, amelyet nem ért el az eredeti sugárzás, és irányulhat új nyilvánossághoz is.

Egy szűkítő feltétel beleolvasása a nyilvánossághoz közvetítésről szóló rendelkezésbe ütközne az InfoSoc irányelv (23) preambulumbekkezdése rögzített és az EUB által is elismert elvvel amely szerint a nyilvánossághoz követítés fogalmát tágan kell érteni.

Ha a “nyilvánossághoz követítés” fogalmát a használt szavak általános jelentésével összhangban használjuk (ahogy azt a Bécsi Egyezmény 31. cikkének (1) bekezdése előírja a BUE 11*bis* cikke és a WCT 8. cikke tekintetében ise), a sugárzott mű továbbközvetítése – a sugárzás eredeti cselekményéhez viszonyítva – a nyilvánossághoz közvetítést megvalósító új cselekmény (anélkül, hogy egyúttal feltétlenül „új nyilvánosság” részére történne), és ugyanez igaz a sugárzott mű jelenlevő személyekhez irányuló “nyilvános közvetítési” cselekményére is (ez történt az SCF ügyben, és ez történik a REHA ügyben is).

Ezek a másodlagos (de egyidejű) cselekmények önálló nyilvánossághoz követítési cselekmények, mivel a mű új felhasználását jelentik egy olyan szervezet vagy természetes személy által, aki nem azonos az eredeti sugárzó szervezettel. *Ez az, ami új bennük és nem az, hogy a közvetítés olyan nyilvánossághoz irányulna, amelyet az eredeti sugárzási cselekmény nem szándékolt befogni*. Emiatt a Bíróság ítélete akkor lenne összhangban a BUE-val, ha az új nyilvánosság fogalmát úgy használná, hogy az olyan nyilvánosságot jelent, amelyhez a mű egy önálló nyilvánossághoz közvetítési cselekménnyel jut el, függetlenül attól, hogy az érintett mű már közvetítésre került-e ugyanahhoz a nyilvánossághoz vagy annak egy részéhez, vagy sem.

A 11*bis* cikk (1) bekezdésének (ii) és (iii) pontjai a mű új felhasználási cselekményeiről szólnak. Valójában a régi WIPO Útmutató is ezt tükrözi. Az eredeti sugárzást a szerző annak tudatában engedélyezi, hogy az a közönség tagjai számára a mű otthoni – magánjellegű – vételét teszi lehetővé. Ha valamely szervezet a vételt követően a művet a nyilvánossághoz továbbközvetíti, illetve ha a vétel eleve nyilvános jelleggel történik („nyilvános közvetítést” valósít meg) – általában haszonszerzési céllal, anélkül azonban, hogy e cél megléte feltétel lenne –, az a mű új felhasználását jelenti, és ilyenképpen új engedélyezési jog vonatkozik rá. Ez egyértelmű megerősítést nyer a régi Útmutatónak a BUE 11*bis* cikkének (1) bekezdéséhez fűzött utolsó megjegyzésével, amely a következőkre mutat rá: „Meg kell jegyezni, hogy e jog [a „jog”-on a 11*bis* cikk (1) bekezdése három pontja szerinti valamennyi „aljogot” érti az Útmutató] három eleme nem egymást kizáróan, hanem egymás mellett érvényesül, és ezt az Egyezményben említett valamennyi esetben figyelembe kell venni.” Más szóval, üggyöntő jelentősége annak van, hogy fennáll-e az Egyezményben említett esetek valamelyike, azaz megvalósult-e a három pontban írt cselekmények egyike. Ha igen, az adott pont szerinti jogot

kell alkalmazni, és emellett semmilyen egyéb, az Egyezményben *nem említett* feltétel (mint amilyen az „új nyilvánosság”, a „sajátos műszaki megoldás”, vagy a „korlátozott hozzáférés”) teljesülésére nincs szükség.

A BUE felülvizsgálatára összehívott 1948-as Brüsszeli Diplomáciai Konferenciának a Jegyzőkönyve azt tartalmazza, hogy az „új nyilvánosság” jelenlétét, mint a nyilvánossághoz közvetítés feltételét megvitatták, de elvetették. Így a BUE 11*bis* cikk (1) bekezdésének „előkészítő anyaga” – mint a Bécsi egyezmény 32. cikkében említett legfontosabb másodlagos forrás – megfelelően eligazít, hiszen a Konferencia Jegyzőkönyve azt mutatja: kifejezett javaslat készült arra, hogy a továbbközvetítés útján történő nyilvánossághoz közvetítés jogát az új közönséget elérő továbbközvetítés esetére korlátozzák, de ezt a Konferencia elvetette.

A belga kormány által a Brüsszeli Konferencia elé terjesztett alapjavaslat a 11*bis* cikk (1)(ii) pontjának szövegére a következő tervezetet tartalmazta: „Az irodalmi és művészeti művek szerzőinek kizárólagos joga, hogy engedélyt adjanak ... a sugárzott mű mindenfajta, akár vezeték útján történő, akár vezeték nélküli új nyilvános átvitelére”⁸. A rendelkezés-tervezethez fűzött megjegyzés pedig világossá tette: az „új nyilvános átvitel” azt jelenti, hogy a sugárzott művet „*a hallgatók új körének bocsátják ki*” (kiemelés az eredeti szövegben)⁹.

Elegendő a fent idézett megjegyzés kíséretében javasolt szövegtervezetet összevetni a Diplomáciai Konferencia által elfogadott – az 1971-es párizsi felülvizsgálat óta változatlan – szöveggel annak megállapításához, hogy *a tervezetet nem fogadták el. A hatályos szövegben nincs hivatkozás új közönségre. Épp elenkezőleg: egyértelművé teszi a 11bis (1) bekezdésének (ii) pontja, hogy a jogot alkalmazni kell minden olyan esetben, amikor a továbbközvetítést az eredetitől eltérő szervezet végzi.* Ez eredményét tekintve teljesen eltér attól az (elméleti) esettől, mintha nem is született volna a nyilvánosság új körére, mint a nyilvánossághoz közvetítés fogalmi elemére vonatkozó javaslat. Így ugyanis még világosabb, hogy az „új nyilvánosság”, mint feltétel nem létezik, lévén, hogy azt a Brüsszeli Diplomáciai Konferencia bizonyítottan *megvitatta és kifejezetten elvetette.*

A mértékadó szerzői jogi értekezések is elvetik az „új nyilvánosság” elméletét. Sam Ricketson a BUE-ről szóló, alapművé vált könyvében, miután elemezte a fent említett javaslat vitáját, illetve annak elutasítását, a következő megállapítást teszi a vezeték útján történő továbbközvetítésről:

„A 11*bis* cikk (1) bekezdésének (ii) pontja a sugárzott műsorok [vezetékes] terjesztésére vonatkozik, mégpedig ugyanazokkal a feltételekkel, mint amelyek a továbbközvetítésre is kiterjednek: külön engedély ehhez a másodlagos felhasználáshoz akkor kell, ha a 'vezetékes átvitel' az eredetitől eltérő szervezet végzi. Ugyanezen okból az *a kérdés, hogy vajon ez az átvitel „új nyilvánossághoz” történik-e, fel sem merül.*” (kiemelés tőlünk). Ez a kommentár megismétlődik a később megjelent, Sam Ricketson és Jane Ginsburg által közösen írt,

⁸ „*Documents de la Conférence de Bruxelles*”, BIRPI, 1951, 270. o.

⁹ S. Ricketson: „The Berne Convention for the protection of literary and artistic works: 0886-1986”, Klower, 1986, 450. o.

„International Copyright and Neighboring Rights – The Berne Convention and Beyond”¹⁰ című könyvben.

Ugyanez az álláspont tükröződik abban az észrevételben, amelyet Paul Goldstein és Bernt Huggenholtz tesznek „International Copyright”¹¹ című értekezésükben: „A 11bis cikk (1) bekezdésének (ii) pontjának világos megfogalmazása ellenére Európában kiterjed ítélkezési gyakorlatra volt szükség annak kimondásához, hogy a sugárzott műsorok vezetékes továbbközvetítése engedélyhez kötött felhasználás, még a sugárzás ’közvetlen vételkörzetében’ is”¹² (kiemelés tőlünk). Ez arra utal, hogy a 11bis cikk (1) bekezdésének (ii) pontját a sugárzott mű vezetékes továbbközvetítésére akkor is alkalmazni kell, ha a továbbközvetítés olyan területen történik, ahol a nyilvánosság bármely tagja foghatja akár az eredeti sugárzást is. Azaz ahol nem keletkezik „új nyilvánosság”.

A REHA ügyben az előzetes döntést kérő bíróság a felhasználó közvetítőkénti közreműködésére vonatkozó kérdést is feltett. A kérdésben az „annak érdekében, hogy harmadik személyeknek hozzáférést nyújtson az oltalom alatt álló művekhez, amely hozzáférés e beavatkozás hiányában nem következhetett volna be” mondatrészt az „új nyilvánosság” követelményére való hivatkozásként értelmezhető, s amennyiben ez lenne a helyzet, a fentebb ismertetett okok miatt e követelmény meglétével nem értenénk egyet. Egyebekben úgy tűnik, hogy e feltételt egyszerűsíteni lehet – s talán kellene is – annak elismerésére, hogy amikor egy felhasználó olyan cselekményt hajt végre, amely a nemzetközi szerződések és EU irányelvek rendelkezései szerint (az esetleges kivételek és korlátozások mellett) nyilvánossághoz közvetítés hatálya alá tartozik, akkor e jogot alkalmazni kell. A „magatartása következményeinek teljes ismeretében, közvetítőként jár el” kifejezést lehet akár „a nyilvánossághoz közvetítés hatálya alá tartozó felhasználási cselekményt hajt végre”..

A Bíróság által a SGAE ítéletben kialakított téves álláspont szerint a nyilvánossághoz közvetítés joga – úgy, mint a nyilvánosság számára hozzáférhetővé tétel joga is¹³ – csak abban az esetben alkalmazható, ha a közvetítés egy “új nyilvánosság” irányába történik, amelynek irányába a szóban forgó művet még nem közvetítették. Úgy tűnik, hogy ez nem más, mint a jogkimerülés elvének kiterjesztése a nyilvánossághoz közvetítési jogra és a nyilvánosság számára hozzáférhetővé tételi jogra. Aligha szükséges kifejtetni azokat az érveket, amelyek szerint a jogkimerülés elve alkalmazásának ilyen kiterjesztése – amely csak a terjesztési joggal kapcsolatban alkalmazandó és más jogokra nem – ellentétes a nemzetközi szerződésekkel és az EU irányelveivel. (Szükséges megjegyezni, hogy bár ez nem lenne szükséges jogi szövegek értelmezésének *a contrario* elve fényében,¹⁴ az InfoSoc irányelv 3.

¹⁰ Oxford University Press, 2006, 734. o.

¹¹ Oxford University Press, 2010.

¹² 346-327. o.

¹³ A „nyilvánossághoz közvetítés” és a „nyilvánosság számára hozzáférhetővé tétel” fogalmait egységesen használjuk a szerzői jogban (a WCT 8. cikke és az InfoSoc irányelv 3. cikk (1) bekezdése értelmében), a nyilvánossághoz közvetítés tág joga lefedi – mint egyik elemét – a nyilvánosság számára hozzáférhetővé tételt is, míg a szomszédos jogok esetében (a WPPT 10. és 14. cikke és az Irányelv 3. cikkének (2) bekezdése alapján) a nyilvánosság számára hozzáférhetővé tétel önálló jog.

¹⁴ Az InfoSoc irányelv 4. cikke csak egyetlen, az Irányelvben foglalt jog tekintetében biztosítja a kimerülést: a terjesztési jog tekintetében. *A contrario*, ebből következik, hogy az Irányelvben foglalt más jogok esetében a kimerülést nem kell alkalmazni.

cikkének (3) bekezdése egyértelműen megállapítja, hogy „az (1) és a (2) bekezdésben foglalt jogok nem merülnek ki a nyilvánossághoz közvetítés vagy a nyilvánosság számára történő hozzáférhetővé tétel egyetlen, e cikkben említett cselekménye révén sem.”)

V. A nyilvánossághoz közvetítés fogalma: a nyilvánossághoz közvetítés haszonszerző jellege nem része a nyilvánossághoz közvetítés fogalmának és nem feltétele a nyilvánossághoz közvetítési jog alkalmazhatóságának (szerepe csak az egyes kivételek és korlátozások feltételrendszerében és/vagy a díjigények/díjszabások rendszerében lehet)

Az előzetes döntéshozatali kérelem 1.4. pontjában a megkereső bíróság annak tisztázását kéri, hogy vajon minden esetben alkalmazandó-e a haszonszerzési jelleg, mint feltétel, továbbá az a kritérium, hogy a közönség befogadja a művet, jöllehet ezek nem kötelező előfeltételei a nyilvánossághoz közvetítésnek. Minthogy e két kérdés jellege egymástól nagymértékben eltér, külön tárgyaljuk azokat.

Bizonyos utalások más EUB ítéletekben is fellelhetők, de a Bíróság álláspontjának teljes kifejtése a kereskedelmi, haszonszerzési cél szerepét illetően a nyilvánossághoz közvetítés fogalmát és jogát illetően az SCF ítélet 55. és 102. pontjában történt meg.¹⁵

A rendelkező részben az „ingyenes” kifejezés arra a kérdésre utal vissza, hogy vajon a haszonszerző jellegnek lehet-e szerepe a nyilvánossághoz közvetítés fogalmi elemei közt. Az ítélet indokolásában ugyanakkor részletesebb kifejtés található.¹⁶

¹⁵ „55 Mindezekből a megfontolásokból az következik, hogy a 92/100 és a 2001/29 irányelvben szereplő fogalmakat, köztük a ’nyilvánossághoz közvetítés’ fogalmát az említett nemzetközi egyezményekben szereplő megfelelő fogalmakra tekintettel kell értelmezni, méghozzá oly módon, hogy ez utóbbiakkal – a fogalmakat körülvevő szövegkörnyezetet és a vonatkozó szellemi tulajdonjogi egyezmények rendelkezéseivel elérni kívánt célt is figyelembe véve – továbbra is összeegyeztethetőek legyenek.”

„102 Ilyen feltételek mellett a negyedik és az ötödik kérdésre azt a választ kell adni, hogy a ’nyilvánossághoz közvetítésnek’ a 92/100 irányelv 8. cikkének (2) bekezdése értelmében vett fogalmát úgy kell értelmezni, hogy az nem terjed ki az alapügyben szereplőhöz hasonló fogorvosi rendelőben, szabadfoglalkozású tevékenység keretében, olyan páciensek számára történő ingyenes hangfelvétel-sugárzásra, akik ebben akaratuktól függetlenül részesülnek. Ennél fogva az ilyen sugárzás a hangfelvétel-előállítók számára nem keletkeztet jogot díjazásra.”

¹⁶ „88. [...] a fent hivatkozott Football Association Premier League és társai egyesített ügyekben hozott ítélet 204. pontjában a Bíróság kimondta, hogy jelentőséggel bír a 2001/29 irányelv 3. cikkének (1) bekezdése értelmében vett ’közvetítés’ haszonszerző jellege.

89. Ebből következően ez még inkább igaz az olyan, méltányos díjazáshoz való jog esetében, mint amilyenről a 92/100 irányelv 8. cikkének (2) bekezdése rendelkezik, tekintettel e jog alapvetően gazdasági jellegére.

90. A Bíróság korábban különösen azt mondta ki, hogy a szálloda üzemeltetőjének arra irányuló közvetítő jellegű eljárása, hogy hozzáférhetővé tegye a sugárzott műveket a vendégei számára, olyan kiegészítő szolgáltatásnyújtásnak tekintendő, amelynek célja bizonyos értelemben véve az abból való haszonszerzés, mivel a szolgáltatás felkínálása hatással van a szálloda kategória besorolására, és így a szobák árára is. Ehhez hasonlóan a Bíróság azt is kimondta, hogy a sugárzott műveket a pub üzemeltetője haszonszerzési céllal közvetíti, és ez a közvetítés kihat e létesítmény látogatottságára és végső soron annak gazdasági eredményeire (lásd ebben az értelemben a fent hivatkozott SGAE-ítélet 44. pontját, valamint a fent hivatkozott Football Association Premier League és társai egyesített ügyekben hozott ítélet 205. pontját).

91. Ebbe az is beleértendő, hogy a közvetítéssel érintett nyilvánosságot a felhasználó egyrészt megcélozta, másrészt az valamilyen módon fogékony a közvetítésre, és nem csak véletlenül ’foglák be’.

Meggyőződésünk, hogy az EUB-nak nem állt szándékában olyan megállapítást tenni, hogy a sugárzás vagy nyilvánosságához közvetítés joga csak akkor alkalmazható, ha e cselekmények haszonszerző jellegűek.

Véleményünket arra alapozzuk, hogy Bíróság nyilvánvalóan észlelte volna, hogy e megállapítás számos nemzetközi szerződés és EU irányelv rendelkezéseibe ütközik. Utalunk itt a BUE 10. cikkének (1) (ii) pontjára, 11*bis* cikkének (1) bekezdésére, 11*ter* cikkének (1) (ii) pontjára és 14. cikkének (1) (ii) pontjára, a RE 3. cikkének (f) és (g) pontjaira, valamint 7. cikkének 1(a) pontjára és 12. cikkére, a TRIPS Egyezmény 14. cikkének (1) bekezdésére, a WCT 8. cikkére, a WPPT 2. cikkének (f) és (g) pontjaira, 8. cikkének (a) pontjára, illetve és 10., 14. cikkeire, továbbá 15. cikkének (1) bekezdésére, és most már az Audiovizuális Előadásokról szóló Pekingi Szerződés 2. cikkének (c) és (d) bekezdéseire, g (i) pontjára, valamint 10. és 11. cikkeire is, és emellett a Bérlet Irányelv 8. cikkére, a Műhold Irányelv 1. cikk (1) - (3) bekezdéseire, illetve 2., 4. és 8. cikkeire, továbbá az InfoSoc irányelv 3. cikkére, ideértve e szerződések és irányelvek bármely közös nyilatkozatát, bevezető rendelkezését, illetve „előkészítő anyagát”. *Sehol nincs semmilyen utalás arra, hogy a nyilvánosságához közvetítés fogalmát (és annak alkategóriáit: a sugárzást, a tovább sugárzást, a vezetékes továbbközvetítést, a nyilvánosság számára hozzáférhetővé tételt) „haszonszerző jellegű közvetítés”-ként lehetne értelmezni, vagy arra lehetne korlátozni.*

A másik ok, amely miatt meggyőződésünk, hogy a Bíróságnak nem állt szándékában ilyen megállapítást tenni, az a *Trstenjak Főtanácsnok* által előterjesztett indítvány nyomós és világos érvrendszerre arra vonatkozóan, hogy nemzetközi normákba és az EU jogába ütköző lenne a „nyilvánosságához közvetítés” fogalmát a „haszonszerzési célú nyilvánosságához közvetítésre” korlátozni.¹⁷

92. Különösen ezekre a kritériumokra tekintettel kell megítélni azt, hogy egy olyan ügyben, mint amilyen az alapeljárásban szerepel, a 92/100 irányelv 8. cikkének (2) bekezdése értelmében „nyilvánosságához közvetítés” valósít-e meg az a fogorvos, aki a páciensei jelenlétében háttérzeneként hangfelvételeket sugároz.”

97. Különösen ezekre a kritériumokra tekintettel kell megítélni azt, hogy egy olyan ügyben, mint amilyen az alapeljárásban szerepel, a 92/100 irányelv 8. cikkének (2) bekezdése értelmében „nyilvánosságához közvetítés” valósít-e meg az a fogorvos, aki a páciensei jelenlétében háttérzeneként hangfelvételeket sugároz.

98. A fogorvos páciensei ugyanis kizárólag abból a célból jelennek meg a fogorvosi rendelőben, hogy kezelésben részesüljenek, míg a hangfelvételek sugárzása nem tartozik szorosan hozzá a fogorvosi kezelés elvégzéséhez. Véletlenszerűen és akaratuktól függetlenül kapnak hozzáférést bizonyos hangfelvételekhez aszerint, hogy mikor érkeznek meg a rendelőbe, mennyi ideig várnak, és milyen kezelésben részesülnek. Ilyen feltételek mellett nem feltételezhető, hogy az átlagos fogorvosi páciens számára fogékony lenne a szóban forgó sugárzásra.

99. Következésképpen az ilyen sugárzásnak – a jelen ítélet 90. pontjában kifejtett kritériummal ellentétben – nincsen haszonszerző jellege.” [Sic!] (Kiemelés tőlünk.)

¹⁷ „131. Számomra nem tűnnek meggyőzőnek azon kifogások sem, amelyek értelmében azért nem valósul meg nyilvánosságához közvetítés, mert a jelen ügyben nem a hangfelvételek közvetítése, hanem a fogorvosi szolgáltatás áll előtérben, valamint mert a fogorvos haszonszerzési cél nélkül cselekedett.

132. Először is a nyilvánosságához közvetítés megvalósulása nem attól függ, hogy a felhasználó haszonszerzési célt követ-e, vagy sem.

133. A nyilvánosságához közvetítés fogalmából továbbá nem következik az, hogy feltétel lenne a haszonszerzési cél.

134. E követelmény ellen pedig nemcsak a 2006/115 irányelv hivatkozott 8. cikkének (3) bekezdésével való összefüggés szól, hanem a 2001/29 irányelv 5. cikke is, amelyre viszont a 2006/115 irányelv 10. cikkének

Ezek helytálló érvek, és nehéz megérteni, hogy a Bíróság miért nem vette ezeket figyelembe, vagy miért nem tett legalább valamilyen utalást a figyelmen kívül hagyás okait illetően.

Az InfoSoc irányelv rendelkezései egy más módon is szolgálhatnak érveket arra, hogy a hasznoszerző jelleg nem fogalmi eleme a nyilvánossághoz közvetésnek és nem alkalmazási feltétele a nyilvánossághoz közvetítés jogának. Az irányelv 5. cikkének (3) bekezdése zárt, kimerítő listáját adja az egyebek között a nyilvánossághoz közvetítés jogára is kiterjedő kivételeknek és korlátozásoknak. A bekezdés (a), (b) és (j) pontjaiban a *kivétel, illetve korlátozás alkalmazhatóságának kifejezett feltétele a hasznoszerzési cél hiánya*.¹⁸

Magától értetődik, hogy amennyiben az irányelvben biztosított nyilvánossághoz közvetítési jog nem terjedne ki a nem hasznoszerzési célú nyilvánossághoz közvetítésre, semmi szükség nem lett volna olyan rendelkezésekre a kivételek és korlátozások kapcsán, amelyek ezek alkalmazását a kereskedelmi jelleg hiányától teszik függővé.

(2) bekezdése is hivatkozik. Ennek megfelelően a 2001/29 irányelv 5. cikke (3) bekezdésének a), b) és j) pontja előírja, hogy a tagállamok kivételeket állapíthatnak meg a nyilvánossághoz közvetítés vonatkozásában, és korlátozhatják azt, amennyiben meghatározott kiemelt felhasználás történik, és nem kereskedelmi célt valósít meg, illetve nincs a kiemelt tevékenységen túlmutató kereskedelmi célja. Ebből megfordítva az következik, hogy akkor is megvalósulhat a nyilvánossághoz közvetítés, ha nem irányul kereskedelmi, illetve hasznoszerzési célra.

135. Az SGAE kontra Rafael Hoteles ügyben hozott ítéletből sem következik továbbá az, hogy feltétel lenne a hasznoszerzési cél. Az ítéletben a Bíróság kiemelte ugyan a szállodaüzemeltető hasznoszerzési célját. Ez azonban nem jelenti azt, hogy ezt a nyilvánossághoz közvetítés elengedhetetlen feltételének tekintette (...)

136. Továbbá a hasznoszerzési céltól való függővé tétel nehéz elhatárolási problémákhoz vezet. Így ugyanis szolgáltatásonként kellene eldönteni azt, hogy annyira jelentéktelen-e a hangfelvétel közvetítése, hogy a főszolgáltatással szemben háttérbe szorul.

137. Végül ezen érvek ismeretében el kell utasítani az olasz kormány azon érvelését is, miszerint nem biztosítható a 2006/115 irányelv 8. cikkének (2) bekezdéséhez hasonló gazdasági jog abban az esetben, ha a felhasználó nem hasznoszerzési céllal végzi a nyilvánossághoz közvetítést. Nem látom be, hogy például valamely politikai rendezvény esetében a szerző miért élhet a kizárólagos jogával, a hangfelvétel-előállító és az előadóművész ellenben nem rendelkezik semmilyen jogokkal. A 2006/115 irányelv 8. cikkének (2) bekezdése értelmében pedig a felhasználó oldalán hiányzó hasznoszerzési célt figyelembe kell venni annak megítélése keretében, hogy az ilyen felhasználásért milyen díjazás tekinthető méltányosnak.

138. Másodszor pedig arra szeretném felhívni a figyelmet, hogy a jelen ügyhöz hasonló esetben feltételezni kell a hasznoszerzési célt. Még ha a fogorvosi rendelőben a páciensek által hallható rádióműsor semmiképpen sem lényeges része a fogorvos által nyújtott szolgáltatásnak, akkor sem vitatható az, hogy gyakorlati haszna lehet. A váróteremben ugyanis a páciensek rendszerint sokkal szívesebben hallgatják a rádióműsört, mint a fűró hangját a fogorvosi kezelőből. Ezek a műsorok továbbá szórakozást jelentenek a fogorvosi rendelőben rendszeresen előforduló várakozási idő alatt. Álláspontom szerint nem alkalmas a hasznoszerzési cél kizárására az a körülmény, hogy a kezelés ára nem függ attól, hogy hallhatóvá teszik-e a hangfelvételeket, vagy sem. E cél feltételezéséhez elegendő ugyanis az, hogy a szolgáltatás olyan részéről legyen szó, amely a páciens szempontjából javíthat a szolgáltatás által keltett összbeművészen. A hivatkozott érvek alapján számomra ez elfogadható.”

¹⁸ „A tagállamok a (terjesztés jogáról szóló) 2. és a (nyilvánossághoz közvetítés jogáról szóló) 3. cikkben szabályozott jogok vonatkozásában az alábbi esetekben kivételeket, illetve korlátozásokat állapíthatnak meg:

a) kizárólag oktatási szemléltetés vagy tudományos kutatás céljából végzett felhasználás, amennyiben lehetséges, a forrás feltüntetésével – beleértve a szerző nevét is –, és az *elérni kívánt nem kereskedelmi cél által indokolt terjedelemben*;

b) fogyatékos személyek által végzett, a fogyatékoságukkal közvetlenül összefüggő, *nem kereskedelmi jellegű felhasználás*, az adott fogyatékoság által indokolt terjedelemben;

j) művészi alkotások nyilvános kiállításának vagy árusításának reklámozása céljából történő felhasználás, az esemény népszerűsítése által indokolt terjedelemben, *az egyéb kereskedelmi célú felhasználás kizárásával*.” (a kiemelés tőlünk).

Ez az érvelés csak megerősít azon meggyőződésünkben, hogy a Bíróság az SCF ügyben a *de minimis* elv alkalmazásával állapított meg kivételt a nyilvánossághoz közvetítés joga alól, figyelembe véve a nyilvánossághoz közvetítés nem haszonszerző jellege mellett számos egyéb kritériumot is. E feltételek külön-külön nem zárnák ki a nyilvánossághoz közvetítés jogának alkalmazását, együttesen azonban a konkrét esetben igazolhatták a nyilvánossághoz közvetítési cselekmény elhanyagolhatóan csekély jelentőségét.

VI. A nyilvánossághoz közvetítés fogalma: a nyilvánossághoz közvetítés a közvetítést végző felhasználó cselekménye; a nyilvánossághoz közvetítés jogának alkalmazhatósága nem függ a közönségnek a közvetítéshez fűződő viszonyától

Az előzetes döntéshozatali kérelem 1. 4. pontjában megfogalmazott kérdés első részét fent tárgyaltuk, most a második résszel foglalkozunk. A kérdés második része minden bizonnyal arra tekintettel merült fel, hogy az SCF döntés rendelkező része a nyilvánossághoz közvetítés jog alóli kivétel egyik látható okaként azt a tényt jelölte meg, hogy a fogorvos páciensei a hangfelvétel sugárzásában „akaratuktól függetlenül részesültek”. A kérdés továbbá nagy valószínűséggel ugyancsak utal az SCF ítélet 98. pontjában foglalt, fentebb más összefüggésben már idézett megállapításra.¹⁹

A nyilvánossághoz közvetítés cselekménye akkor valósul meg, amikor valaki a művet vagy a kapcsolódó jogi védelem tárgyát a nyilvánossághoz közvetíti. A cselekmény megvalósulása kizárólag a közvetítést végző személyén múlik. A cselekmény *befejezettsége* szempontjából a nyilvánosság tagjainak a közvetítéshez való viszonya – vagyis, hogy „akaratuktól függően” részesülnek-e a közvetítésben, „fogékonyak-e” arra, vagy az csak „véletlenül érte el” őket – irreleváns. A háttérzene formájában történő nyilvánossághoz közvetítés esetén nyilván általában ez utóbbi típusú, azaz „véletlenszerű” elérésről van szó. Ennek ellenére sincs, nem is volt – és a vonatkozó nemzetközi szerződések és EU irányelvek szövege és „előkészítő anyaga” alapján nem is lehet – semmilyen ésszerű kétely azt illetően, hogy ilyen esetben nyilvánossághoz közvetítés történik és hogy (esetleges kivételek és korlátozások híján) a nyilvánossághoz közvetítés jogát alkalmazni kell.

Más kérdés, hogy a háttérzene és a főtevékenységként hallgatott zene között lehet különbség a díjigény mértéke és a díjszabás szempontjából, ennek azonban semmi köze nincs a nyilvánossághoz közvetítés fogalmához és a nyilvánossághoz közvetítés jogának alkalmazhatóságához.

Úgy tűnik, a nyilvánossághoz közvetítés háttérzenei jellegére történő hivatkozásnak ugyanaz a jelentősége a SCF ítéletben, mint a haszonszerzési cél hiányának. Önmagában ez nem indokolná a nyilvánossághoz közvetítési jog alkalmazhatóságának hiányát, lévén csupán egy, a

¹⁹ „98. A fogorvos páciensei ugyanis kizárólag abból a célból jelennek meg a fogorvosi rendelőben, hogy kezelésben részesüljenek, míg a hangfelvételek sugárzása nem tartozik szorosan hozzá a fogorvosi kezelés elvégzéséhez. Véletlenszerűen és akaratuktól függetlenül kapnak hozzáférést bizonyos hangfelvételekhez aszerint, hogy mikor érkeznek meg a rendelőbe, mennyi ideig várnak, és milyen kezelésben részesülnek. Ilyen feltételek mellett nem feltételezhető, hogy az átlagos fogorvosi páciens fogékony lenne a szóban forgó sugárzásra.” (Kiemelés tőlünk.).

konkrét esetben figyelembe vett számos különböző szempont közül, amelyek együttesen, a *de minimis* elvre alapozva, igazolták a Bíróság számára a nyilvánossághoz közvetítési jog alóli kivétel megállapíthatóságát.

VII. A nyilvánossághoz közvetítési jog alkalmazása az alapügyben szereplőhöz hasonló helyzetben

Az InfoSoc irányelv 3. cikkének (1) bekezdése szerinti nyilvánossághoz közvetítést²⁰ azokkal a nemzetközi szerződésekkel összhangban kell értelmezni, amelyeknek az EU és a tagállamok részesei, így különösen a WCT 8. cikkével.²¹

A sugárzott művek televíziós átvitele televíziós készülékek olyan helyiségekben való elhelyezése útján, ahol páciensek vannak jelen, a BUE 11*bis* cikke (1) bekezdésének (iii) pontja szerint „a sugárzott mű hangszóró vagy egyéb, annak megfelelő jel-, hang- vagy képközvetítő eszközzel történő nyilvános átvitel”-nek minősül. Bár a 11*bis* cikk (1) bekezdésének (iii) pontja nem kerül említésre azok között a rendelkezések között, amelyeket a WCT 8. cikke nem csorbíthat, nyilvánvaló, hogy a TRIPS Egyezményben (ld. 9. cikk (1) bekezdését) és a WCT-ben (ld. 1. cikk (4) bekezdését) történő meghivatkozása okán e rendelkezés is közvetlenül alkalmazandó az EU-ban és tagállamaiban. Indokoltnak látszik tehát abból kiindulni, hogy az irányelv 3. cikkének (1) bekezdése erre a fajta „nyilvánossághoz közvetítés”-re is kiterjed.

Mégis, a fentiek következtében a kérelem 2. kérdésére adott válasz valamivel árnyaltabb lehet. Az világos, hogy a rehabilitációs központ üzemeltetője, aki a helyiségekben televíziókészülékeket helyez el, amelyekhez sugárzási jeleket közvetít, ezáltal láthatóvá téve azokat páciensei számára, olyan cselekményt valósít meg, amely az EU joga szerint kizárólagos engedélyezési jog alá esik. A nemzetközi szintű védelem szempontjából e cselekmények a BUE 11*bis* cikke (1) bekezdésének (iii) pontja szerinti kizárólagos „nyilvánossághoz közvetítési” jog alá esnek, míg az EU joga szempontjából az InfoSoc irányelv 3. cikkének (1) bekezdése szerinti nyilvánossághoz közvetítés fogalma, illetve kizárólagos joga alá tartozónak tekinthetők.

Az előadóművészeknek és hangfelvétel-előállítóknak a Bérlet irányelv 8. cikkének (2) bekezdése szerinti nyilvánossághoz közvetítési joga jellegét tekintve jét szempontból is eltér az InfoSoc irányelv 3. cikkének (1) bekezdése szerinti nyilvánosshoz közveítési jogtól. Először is nem kizárólagos jogot, hanem díjigényt jelent, másodsor pedig a „nyilvánossághoz

²⁰ „A tagállamok a szerzők számára kizárólagos jogot biztosítanak műveik vezetékes vagy vezeték nélküli nyilvánossághoz közvetítésének engedélyezésére, illetve megtiltására, beleértve az oly módon történő hozzáférhetővé tételt is, hogy a nyilvánosság tagjai a hozzáférés helyét és idejét egyénileg választhatják meg.” (Kiemelés tőlünk.)

²¹ „Nem csorbítva a Berni Egyezmény 11. cikkének (1) (ii) pontját, 11*bis* cikkének (1) (i) és (ii) pontját, 11*ter* cikkének (1) (ii) pontját, 14. cikkének (1) (ii) pontját és 14*bis* cikkének (1) bekezdését, az irodalmi és művészeti alkotások szerzőinek kizárólagos joga, hogy műveiket vezetékek útján vagy bármely más eszközzel vagy módon a nyilvánossághoz közvetítsék, és hogy erre másnak engedélyt adjanak, ideértve a műveknek a nyilvánosság számára oly módon történő hozzáférhetővé tételét, hogy a közönség tagjai az említett művekhez való hozzáférés helyét és idejét egyénileg választhassák meg.” (Kiemelés tőlünk.)

közvetítés” fogalma némileg más az előadóművészek és a hangfelvétel-előállítók joga esetében, mint a szerzői jog esetében. ..²²

A szerzői jog esetében a műveknek a jelen levő közönség számára való hozzáférhetővé tétele (például egy zenemű hangfelvételének a hallhatóvá vétele) a nyilvános előadás joga alá esik, míg a műveknek a hozzáférés forrásához képes más helyen található közönség számára való hozzáférhetővé tétele a nyilvánossághoz való közvetítés joga alá. A szomszédos jogok esetében a „nyilvánossághoz közvetítés” fogalma a hangfelvételeknek a jelen levő közönség számára való hallhatóvá tételére is kiterjed, s ez áll a Bérleti irányelv 8. cikkének (2) bekezdése szerinti „nyilvánossághoz közvetítésért” járó jogdíjigényre is (ld a WPPT 2. cikkének a „nyilvánossághoz közvetítés” fogalmát meghatározó (g) pontját). Ennek azonban nincs jelentősége abból a szempontból, hogy mi tekinthető nyilvánosnak, illetve nyilvánosságnak, s hogy a szóban forgó jogok alkalmazását indokolt lehet az „új nyilvánosság” feltételéhez kötni (nem lehet). Úgy tűnik ugyanakkor, hogy a REHA ügyben a megkereső bíróság 2. kérdése – amikor azt hangsúlyozza, hogy az alapügy szerinti cselekmény „számos jogosult szerzői és kapcsolódó jogait érinti, így különösen a zeneszerzőket, zeneszövegírókat és zeneműkiadókat, de ugyancsak az előadóművészeket, hangfelvétel előállítókat, valamint az irodalmi művek szerzőit és kiadóit” és arra kérdez rá, van-e ennek jelentősége a nyilvánossághoz közvetítési jog különböző jogosulti kategóriákra történő alkalmazása szempontjából, a nyilvánossághoz közvetítés fogalmát illetően az SCF döntés egy sajátos aspektusát érinti.

Az SCF ítéletben az EUB úgy foglalt állást, hogy a nyilvánossághoz közvetítés fogalma különbözik aszerint, hogy azt az InfoSoc irányelv 3. cikkének (1) bekezdésében előírt szerzői kizárólagos engedélyezési jog, vagy a Bérlet irányelv 8. cikkének (2) bekezdésében előírt, az előadóművészeket és hangfelvétel-előállítókat megillető díjigény tekintetében alkalmazzák-e. Erre a következtetésre azonban, ahogy arra az ítélet alább ismertetett bekezdései is rámutatnak, a fent említett októl – a szerzői és szomszédos jogi „nyilvánossághoz közvetítés” fogalom közötti fent említett különbségétől – eltérő indok alapján jutott a Bíróság.²³

²² „2. A tagállamok biztosítják azt a jogot, amelynek célja, hogy a felhasználó egy egyszeri méltányos díjat fizessen a hangfelvétel kereskedelmi célú nyilvánosságra hozatala, illetve e hangfelvétel példányának vezeték nélküli sugárzása vagy egyéb módon a nyilvánossághoz közvetítése esetén, valamint hogy ezen díjat az érintett előadóművészek és hangfelvétel-előállítók között felosszák. Az előadóművészek és a hangfelvétel-előállítók közötti megállapodás hiányában a tagállamok meghatározhatják a feltételeket, amelyek alapján közöttük a díj felosztásra kerül.”

²³ (A kiemelések mindvégig tőlünk):

„74. A 2001/29 irányelv 3. cikke (1) bekezdésének és a 92/100 irányelv 8. cikke (2) bekezdésének összehasonlításából az következik, hogy a 'nyilvánossághoz közvetítés' fogalmát ezekben a rendelkezésekben nem azonos összefüggésben használják, és ez a fogalom ugyan hasonló, részben mégis eltérő célra irányul.

75. A 2001/29 irányelv 3. cikkének (1) bekezdése alapján ugyanis a szerzőket olyan preventív jellegű jog illeti meg, amely lehetővé teszi számukra, hogy a nyilvánossághoz közvetítés megtiltása érdekében művük lehetséges felhasználói és a felhasználók által esetlegesen tervezett nyilvánossághoz közvetítés közé álljanak. Az előadóművészeket és a hangfelvétel-előállítókat a 92/100 irányelv 8. cikkének (2) bekezdése alapján viszont olyan kompenzációs jellegű jog illeti meg, amely csak akkor gyakorolható, ha a hangfelvételt már kereskedelmi célból nyilvánosságra hozták, illetve egy felhasználó e hangfelvétel példányát a nyilvánossághoz való közvetítésre használja vagy már használta.

76. Ebből konkrétan a 92/100 irányelv 8. cikkének (2) bekezdésével kapcsolatban egyrészt az következik, hogy ez a rendelkezés a „nyilvánossághoz közvetítés” egyedi értékelését tartalmazza. Ugyanez vonatkozik a felhasználó azonosságára és a szóban forgó hangfelvétel felhasználásának kérdésére is.

Az SCF ítélet indokolásának az idevágó bekezdéseiből az következik, hogy a Bíróság álláspontja szerint a nyilvánossághoz közvetítés *fogalma azért* nem azonos a szerzői, illetve az ahhoz kapcsolódó jogok területén az, mert a szerzők joga kizárólagos, míg az előadóművészeké és hangfelvétel-előállítóké csupán díjigény jellegű.

Érdemes itt megjegyezni, hogy a nyilvánossághoz közvetítés fogalmának kérdése az előadóművészek és hangfelvétel-előállítók díjigényével összefüggésben felmerült az OSA ügyben²⁴ is. Az alapügy tényei itt inkább a SGAE, mintsem a SCF ügy tényeihez voltak hasonlóak, lévén, hogy a televíziókészülékeket szobákban és nem közhasználatú helyiségekben helyezték el. Mindazonáltal az alperes azzal érvelt, hogy a nyilvánossághoz közvetítés joga az SCF üggyel azonos indokok miatt nem alkalmazható. Az EUB ezen érveléssel az ítélet 33-35. pontjában említett okok miatt nem értett egyet.²⁵

Úgy véljük, a Bíróság által megjelölt indok, nevezetesen, hogy a szerzői jog kizárólagos jog, míg a kapcsolódó jog díjigény, nem jelent valódi különbséget azt illetően, hogy mi minősül „nyilvánosság”-nak, illetve hogy mit kell a nyilvánossághoz közvetítés alapvető feltételének tekinteni (arról nem is szólva, hogy a kizárólagos jog hasznosítása semmivel nem kevésbé haszonszerző jellegű, mint a díjigény gyakorlása).

Megjegyezhető, hogy az Audiovizuális Előadóművészekről szóló Pekingsi Szerződés (BTAP) 11. cikkének rendelkezései²⁶ bizonyítékot szolgáltatnak arra, hogy a Bíróság által hivatkozott

77. Másrészt a 92/100 irányelv 8. cikkének (2) bekezdését a mű felhasználásának esetében alkalmazva kitűnik, hogy az e rendelkezésben foglalt jog alapvetően gazdasági jellegű jog.”

²⁴ 2014. február 27. napján kihirdetett ítélet az OSA – *Ochranný svaz autorský pro práva k dílům hudebním o.s. v Lěčebné lázně Mariánské Lázně a.s* ügyben (C-351/12).

²⁵ (A kiemelések mindvégig tőlünk):

„33. Ebből következően, amikor az alapügyben szereplőhöz hasonló gyógyfürdőintézmény védelem alatt álló műveket ezen intézmény betegeinek vendégszobáiban elhelyezett televízió- vagy rádiókészülékek útján műsorhordozó jel szándékos továbbítása révén hozzáférhetővé tesz, az ’nyilvánossághoz közvetítésnek’ minősül a 2001/29 irányelv 3. cikkének (1) bekezdése értelmében.

34. Ezen értelmezést nem cáfolja a Lěčebné lázně által felhozott azon érv, miszerint az alapügyben szereplőhöz hasonló közvetítési cselekmény ugyanolyan jellegzetességekkel rendelkezik, mint a védelem alatt álló műveknek a fogorvos által a fogorvosi rendelőben történő közvetítése, amelynek tárgyában a C-135/10. sz. SCF-ügyben 2012. március 15-én hozott ítéletében a Bíróság megállapította, hogy az nem tartozik a 2001/29 irányelv 3. cikkének (1) bekezdése értelmében vett ’nyilvánossághoz közvetítés’ fogalma alá.

35. E tekintetben *elegendő megjegyezni, hogy a fent hivatkozott SCF-ügyben hozott ítéletből fakadó elvek nem irányadók a jelen ügyben, mivel ez utóbbi nem a 2001/29 irányelv 3. cikkének (1) bekezdésében szereplő szerzői jogra vonatkozott, hanem a bérleti jogról és a haszonkölcsönzési jogról, valamint a szellemi tulajdon területén a szerzői joggal szomszédos bizonyos jogokról [helyesen: a szellemi tulajdon területén a bérleti jogról, a haszonkölcsönzési jogról és a szerzői joggal szomszédos bizonyos jogokról] szóló, 1992. november 19-i 92/100/EGK tanácsi irányelv (HL L 346., 61. o.; magyar nyelvű különkiadás 17. fejezet, 1. kötet, 120. o.) 8. cikkének (2) bekezdése alapján az előadóművészeket és a hangfelvétel-előállítókat megillető kompenzációs jellegű jogra.”*

²⁶ „11. cikk A sugárzás és a nyilvánossághoz közvetítés joga

(1) Az előadóművészek kizárólagos joga, hogy engedélyezzék az audiovizuális rögzítésekben rögzített előadások sugárzását és nyilvánossághoz közvetítését.

(2) Bármely Szerződő Fél a WIPO főigazgatójánál letétbe helyezett nyilatkozatban kijelentheti, hogy az (1) bekezdésben megadott engedélyezési jog helyett megfelelő díjazásra való igény biztosít az audiovizuális rögzítésekben rögzített előadások közvetlen vagy közvetett, sugárzás vagy a nyilvánossághoz való közvetítés

különbség nem létezik, hisz a cikk ugyanolyan „nyilvánosság közvetítés” fogalom alapján rendelkezik előbb az előadóművészek kizárólagos jogáról és utána a szerződő feleknek arról a lehetőségéről, hogy ezt a jogot díjigényre szűkítsék.

*Ha a nyilvánossághoz közvetítés fogalmát illetően az EUB által észlelni vélt különbség valóban létezne, akkor nem csupán a nyilvánossághoz közvetítés jog jellege változna meg annyiban, hogy kizárólagos engedélyezési jogból díjigényre szűkítik, hanem a nyilvánossághoz közvetítés jogának fogalma is. Erről azonban nincs szó. A nyilvánossághoz közvetítés meghatározása a BTAP 2. cikkének és (d) pontjában (amely egyébként *mutatis mutandis* azonos a WPPT 2. cikkének (g) pontjaiban szereplő meghatározással) a kizárólagos engedélyezési jog és a díjigény esetére egyaránt alkalmazandó.*

útján történő felhasználásáért. A Szerződő Felek úgy is nyilatkozhatnak, hogy jogszabályaikban megszabják a díjazásra való igény gyakorlásának feltételeit.

Bármely Szerződő Fél kijelentheti, hogy az (1) és (2) bekezdések rendelkezéseit csak bizonyos felhasználások tekintetében alkalmazza, illetőleg más módon korlátozza azok alkalmazását, vagy egyáltalán nem alkalmazza az (1) és (2) bekezdések rendelkezéseit.” (A kiemelések tőlünk.)

IX. Az SCF ítélet általános értékelése

Az előzetes döntéshozatali kérelem utolsó, 4. kérdése nem kevesebbet tartalmaz, mint a megkereső bíróság tudakozódását arról, hogy a fenti körülmények újbóli mérlegelését követően indokolt-e fenntartani a Bíróságnak az SCF ügyben tett megállapításait.

Ahogy fentebb megtárgyaltuk, az EUB által az SCF döntésben hivatkozott különböző sajátos körülmények – a haszonszerző jelleg hiánya, a közvetítés háttérzenei jellege, amelyben a nyilvánosság tagjai akaratuktól függetlenül részesülnek és különösen, hogy adott időpontban csak egyetlen vagy csekély számú páciens van jelen – nem szolgálhatnak alapul annak megállapítására, hogy nyilvánosságához közvetítés joga nem alkalmazható. E körülmények még együttesen sem feltétlenül alkalmasak annak megállapítására, hogy a szóban forgó cselekmények ne esnének a nyilvánosságához közvetítés fogalmi körébe. A nyilvánosságához közvetítési jog alkalmazásának kizárását legfeljebb akkor lehet indokoltnak és az EU irányelvekkel összhangban állónak tekinteni, ha abból indulunk ki, hogy azt a *de minimis* elvből fakadó – kizárólag az adott alapügy rendkívül sajátos körülményei között alkalmazható – kivételre alapozták. Ha tehát az EUB fenntartja e döntését, a nemzetközi szerződések és az EU irányelvek tiszteletben tartásával csak ezen a módon teheti. Ugyanakkor a fenti említett és az ítéletben is számba vett sajátos körülmények a Bíróság szerint nem csak a nyilvánosságához közvetítési jog gyakorlásának jellege (kizárólagos jog vagy díjigény), hanem magának a nyilvánosságához közvetítésnek a *fogalma* szempontjából is jelentőséggel bírnak, ez viszont az előzőekben tárgyalt okok miatt aligha állhatja ki egy komolyabb elemzés próbáját. A legjobb és legtisztább megoldás ezért az SCF döntés alapjául szolgáló értelmezés feladása lenne.

Álláspontunk szerint, még ha az EUB fenn is tartja az SCF döntést (és ha igen, akkor is remélhetőleg csak a *de minimis* elvre alapozott elszigetelt kivételként), az ottani kivétel aligha lehet alkalmazható a REHA Training ügyben. A lényegi elem ugyanis, amely az SCF ügyben esetleg indokoltá tehetné egy *de minimis* kivétel alkalmazását – vagyis a nyilvánosság tagjainak kivételesen csekély száma – itt, ahogy erre egyébként az előzetes döntéshozatali kérelem indokolásának 13. bekezdése rámutat, egyértelműen hiányzik.

(dokumentum vége)

MIE
Magyar Iparjogvédelmi és
Szerzői Jogi Egyesület

MSZJF
Magyar Szerzői Jogi Fórum

ProArt
Szövetség a Szerzői Jogokért